

Odersberga

Kjell Liljedahl berättar

Lena Abrahamsson

Kjell Liljedahl visade mig foton från Odersberga från 20- 30- och 40-talet. På så sätt kom denna berättelse till om Odersberga och människorna där. Det var Kjells mormor Nelly Österberg och morfar Ernst Österberg, som från 1921 arrenderade Odersberga av Kronan.

I en annan berättelse i denna Årsskrift berättar Kjells kusin Viola Hjalmarsson om farmodern Jenny Liljedahl i Spångabro. Kjell har många minnen från såväl Odersberga som från Spångabro även om farmor Jenny fick fler besök än mormor Nelly. Odersberga är beläget en dryg kilometer fågelvägen norr om Spångabro, väster om sjön Bäen och söder om Dyneboda. Sedan mitten av 50-talet då familjen Österberg lämnade arrendet av Odersberga tillbaka till Kronan bor personer från Danmark här på fritiden.

Kjells mamma Harriet Österberg född 1920 från Odersberga gifte sig med Gottfrid Liljedahl född 1914 från Spångabro. De växte upp inte så långt från varandra. På den tiden fanns det stigar och många fler hus i skogen än i dag, säger Kjell. Kanske var det för att Harriet och Gottfrid bodde så nära varandra de blev ett par eller möttes de på dansbanan ”Myggafesten” i Mjönäs? Kjell, som berättar, är deras första barn. Han är född 1940 och har två syskon Leif född 1942 och Helene född 1944.

Kjells morföräldrar Nelly och Ernst Österberg bodde som nygifta i Öglavången och arbetade troligen båda på gården Målen. Nelly var född 1900 i Villands Vånga församling och Ernst 1897 i Näsums församling. Nellys mamma åkte till America när Nelly var några år gammal och Nelly togs om hand av morföräldrarna. Även Ernsts föräldrar hade svårt för att räkna till för att ta hand om Ernst och hans syskon.

Nelly och Ernst Österberg fick sju barn Nils-Gustav född 1918, Harriet född 1920, Arne född 1922, Erna född 1924, Ulla född 1926, Edith född 1929 och Inga född 1934.

Nelly dog 1994 och Ernst 1942. Mormor Nelly blev som Kjells farmor

Nelly och Ernst Österberg framför Odersberga 1921, när de var nyinflyttade. De står till höger om dörren och framför fönstret till storstugan. Till höger finns ett kammarfönster.

Jenny änka tidigt även om Nellys barn var äldre än farmor Jennys när hon blev ensam med dem. Sonen Arne blev kvar på Odersberga och skötte fastigheten tillsammans med Nelly.

Kjell berättar att delar av huset är från 1700-talet. Boningshus och ladugård fanns i samma huslänga från början. Ladugården fanns till höger om ingången till huset. I boningshuset fanns en storstuga med sättugn och några kamrar. Dörren till huset var överbyggd med spåntak som övriga taket. I ladugården fanns plats för de två korna och kanske en gris. Så småningom byggde Kronan en fristående ladugård med plats för två kor och en häst. I den nybyggda längan fanns också loge, sädmagasin, vedbod och källare. Den gamla ladugården intill boningshuset revs liksom kamrar belägna till vänster om ingången till huset. De var troligen i så dåligt skick att det bästa var att riva dessa delar av huset. Det fanns två kamrar kvar i boningshuset bredvid storstugan. I dag finns tillbyggt en liten köksdel och en köksingång.

Runt huset odlades det potatis och säd. På gården fanns en damm där förresten Kjell höll på att drunkna som barn. Det fanns förr liksom nu en brunn att hämta vatten i. Det är inte vatten indraget i huset. I närheten av huset i skogen rinner en bäck. Kjell minns hur det blänkte av salamandrar

Ernst Österberg brukar åkermark med hjälp av en ko, som drar ett årder. I bakgrunden syns en harv.

Arne Österberg kör hölasset med hjälp av de två korna, systern Edit Österberg sitter bredvid Arne. Här syns både den gamla ladugården bredvid boningsdelen av huset och den nyuppförda längan.

i vattnet och att det fanns bäcköringar att fiska. Kjell visar var höns huset var beläget. Det finns rester av denna husgrund. Skogen runtomkring var annorlunda förr. Det var en blandskog, lövträden växte bland de inte så täta barrträden. Undervegetationen var riklig med mängder av blåbär och lingon att plocka alldeles i närheten av fastigheten. Bären såldes vidare till uppköpare i Skärsnäs.

Arne Österberg med hölass framför gamla ladugården. System Harriet Österberg, Kjells mamma, sitter framför hölasset. Denna del av huset är nu rivet.

Förutom arbetet på Odersberga utförde Nelly och Ernst även andra arbeten. Nelly jobbade åt Kronan. Hon planterade skog, eldade ris och plockade kottar, som skulle användas till frö på en plantskola i Boana. Ernst jobbade som snickare och senare även Arne. Kjell har läst att de tjänade 50 öre upp till en krona per timme under 40-talet. Ernst var också inkallad i militär-tjänstgöring. Nelly sydde kläder till familjen. Familjen handlade i Mjönäs och barnen gick i skolan i Boana. En tid fanns en man från Dalarna, kallad dalmasen, inackorderad i familjen. Han arbetade i skogen för Kronan.

När vi en mulen novemberdag besöker Odersberga kan vi titta in boningshuset numera försett med tegeltak. Vi serorstugan med sättugnen och kamrarna precis som Kjell minns dem. Boningshus och ladugård är relativt väl bevarade. Vi ser resterna av en trädgårdsgång, som Arne anlade från huset till en cementserad uteplats. Kjell minns stenmöblerna som fanns där men som nu är flyttade närmare huset. Många fruktträd finns kvar liksom gullris och vintergröna. Skogen har krupit närmare husen. Åkermarken är igenvuxen.

Tänk när Edit skulle gifta sig och en äreport fanns över gången utanför huset!

Kjell upprepar att det var nära till grannar. Det gick stigar i skogen till husen bebodda av familjer. En del av husen är fortfarande bebodda året om och en del är fritidshus. Kjell framhåller att man förr hjälpte varandra och ofta spontant hälsade på hos varandra.

När Kjell döptes 1940 togs detta foto i storstugan på Odersberga framför sättugnen. Kjell sover och är därför inte med på bilden. Från vänster Inga Österberg f 1934, bredvid sin sittande mamma, Kjells mormor, Nelly Österberg f 1900. Bakom dem i övre raden Nils-Gustav Österberg f 1918, äldsta barnet och nu inkallad i militär-tjänstgöring, Anna Liljedahl f 1916 syster till Gottfrid Liljedahl, Kjells mor Harriet Liljedahl f Österberg 1920 och framför henne systemern Edit Österberg f 1929, bredvid står systemern Ulla Österberg f 1926, och bakom henne Harriets make, Kjells far, Gottfrid Liljedahl f 1914, längst ut till höger i övre raden brodern Arne Österberg f 1922. Sittande är fadern Ernst Österberg f 1897. På bilden saknas Erna Österberg f 1924.